

مقصر حذف بازیگران کلیدی دولت

تندر وها برنده بی چون وچرای آخرین دربی سیاسی بودند؟

رضا رئیسی

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

در پی پایتخت‌نشینان سیاست، در روز یکشنبه دوازدهم اسفندماه سال ۱۴۰۳ نتیجه‌ای تعجب‌برانگیز با برتری یکطرفه تیم پایداری در برابر دولت وفاق ملی داشت. در نیمه اول این رقابت حساس و نفس‌گیر و در حالی که همه‌نگاه‌ها به ساختمان بهارستان بود، یکی از مهم‌ترین وزرای کابینه چهاردهم، یا کارت قرمز مواجهه از زمین بازی اخراج شد. از پیش هم البته مشخص بود که جریان سوپرانقلابی‌ها با تمام توان در پی زمین‌گیر کردن دولت چهاردهم و اخراج یکی از مهره‌های کلیدی و شاخص آن به‌خصوص در حوزه اقتصادی هستند و به بهانه تلاطم‌های اخیر در بازار ارز، فرصت را غنیمت بشمارند و کاری که چند ماه قبل‌تر از آن نتوانسته بودند به انجام برسانند، به فرجام رسانند و ضمن حذف کاپیتان اقتصادی دولت، ضرب‌بشستی به پزشک‌های آینده راهبردی وفاق ملی اوتشان بدهند.

اما در این میان یک نکته مهم و کلیدی نباید از نظرها مغفول بماند. در مخالفت و کارشکنی خالص سازان با دولت پزشک‌های و حساسیت مضاعف آنان روی چهره‌های شاخص و صاحب سبکی چون عبدالناصر همتی شکی نیست و خیال باطل و ابتری بود که فکر کنیم، آنان از وضعیت رخ داده در بازار ارز به‌مثابه پاس گل برای تحقق اهداف و اغراض خود استفاده نخواهند کرد اما وقتی به نتایج آرای نمایندگان نگاه می‌کنیم و آن‌را با بالا به استیضاح همتی را می‌بینیم، جا دارد این سوال جدی مطرح شود که عزیزان دولت در معاونت پارلمانی و نیز حوزه عریض و طویل رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی دولت، دقیقاً طی این چند روزی که تا روز استیضاح فرصت و مجال داشته‌اند، مشغول چه کاری بوده‌اند و چه اقدامات مثبت و حداقلی را به انجام رسانده‌اند؟ به نظر می‌رسد طراحان اصلی استیضاح همتی نیز در خوشبینانه‌ترین سناریوهای خود نیز گمان نمی‌کردند که بتوانند ۱۸۲ رای برای استیضاح همتی، فراهم کنند؛ آن‌هم با توجه به شرایط خاص کشور، مخالفت‌ها در زودهنگام بودن چنین اقدامی و سخنان بزرگان نظام در عدم تعجیل در خصوص برکناری وزرا و دفاع تمام‌قامت پزشک‌های پشت تریبون مجلس. اما نتیجه نهای غافلگیرکننده بود. واضح است که ناکارآمدی در حوزه معاونت پارلمانی و تیم اطلاع‌رسانی دولت در اولین آزمون جدی و تقابلی با منتقدان سفت و سخت دولت، جای هیچ توجیه و لاپوشانی ندارد. هر کسی که با فضای سیاسی و رسانه‌ای آشنایی دارد، نیک می‌داند که در روز استیضاح وضعیت سیال سیاسی بر صحن و سرای مجلس حکمفرماست و توان بالای گری و تئور افکار عمومی نمایندگان، نتایج متفاوتی رقم زد؛ آنچنان که چند ماه پیش در روزی که اعتماد به کلیت کابینه رقم خورد و با هیچ متر و معیاری نمی‌توان گفت که این ۱۸۲ نماینده متعلق به اردوگاه پایداری و تندروهای مجلس هستند.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش

تکس: president.ir

در انتظار اقدام دولت

بررسی پیامدهای استعفای محمد جواد ظریف

که چند ساعت پس از استیضاح عبدالناصر همتی رخ داد

شنیده‌ها حاکی از آن است که فرانسه صادق، وزیر راه ممکن است به مجلس برده شود. نام احمد میدری وزیر کار نیز مطرح است. محسن پاک‌نژاد وزیر نفت، با سوال مجلس درباره ذخیره‌سازی گازوئیل و مدیریت سوخت برای جلوگیری از خاموشی‌ها مواجه شده و منان رئیسی، نماینده قم دیروز در تلویزیون گفت اگر خاموشی‌ها ادامه پیدا کند، عباس علی‌آبادی وزیر نیرو را استیضاح خواهند کرد. از یک سو مسعود پزشکیان و مسئولان دولت دائم در حال توضیح این موضوع هستند که کشور با ناترازی‌های گسترده مواجه است؛ ناترازی‌هایی که محصول این ۶ ماه و حتی یک‌سال گذشته نیست. از سوی دیگر، نمایندگان نزدیک به جلیلی تیغ استیضاح را بلند کرده‌اند و مشخص نیست که این روند به کجا خواهد رسید. آن‌ها چند روز مانده به عید نوروز و در آغاز ماه رمضان وزیر اقتصاد را برکنار کردند. در آستانه ایامی که مختصاً اقتصادی خاص خود را دارد، مشخص نیست در ۶ ماه گذشته در این حوزه‌ها چه سوه‌مدیریت بحران‌سازی رخ داده که استیضاح تا این حد از سوی نمایندگان خاص مطرح می‌شود. سوال مهمی که در حال حاضر وجود دارد، این است که مسعود پزشکیان به‌عنوان رئیس جمهور چه برنامه‌ای برای مقابله با این فشارهای سیاسی دارد که دولت او را نشانه گرفته است. او چگونه می‌خواهد با این وضعیت که برای معاونان و وزرایش به وجود آورده‌اند، کار خود را پیش ببرد؟

نمایندگان در مسیر وفاق پیش بروند

محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور در جلسه شورای اقتصاد که صبح دیروز در دفتر او برگزار شد، به موضوع برکناری وزیر اقتصاد اشاره کرد. عارف با تأکید بر اینکه «نظرات، سوالات و تذکر، تحقیق و تفحص و استیضاح از وظایف مجلس است» گفت: «باید دقت کنیم در دام حواشی و مسائل غیرواقعی نیفتیم و این خصوصاً در مورد فضای مجازی بسیار اهمیت دارد، فرق فضای مجازی با سایر سازوکارها این است که فرد وقتی می‌خواهد برای مسئولی نامه بنویسد و انتقادی مطرح شود، چند بار آن‌را می‌نویسد و گاهی بعد از آن پاره می‌کند اما امروز در فضای مجازی این گونه است که ابتدا کلیک می‌کنند و می‌فرستند و بعد آن‌را می‌خوانند و متأسفانه گاهی همین نوشته‌ها، مبنای فضولت قرار می‌گیرد. خدا را شاکریم که دولت در دام حواشی نیفتاده است چراکه منش آقای پزشک‌های، روشن است، اخلاق‌مداری، صراحت و اعتقاد به همه ارزش‌ها و خصوصاً اعتقاد به حل مشکل مردم و پیشرفت و توسعه کشور، از خصوصیات اصلی ایشان است و همه کسانی که با ایشان کار می‌کنند هم به این الگو معتقدند.» معاون اول رئیس‌جمهور در ادامه به اشاره به برخی فضا سازی‌های رسانه‌ای در خصوص ارکان دولت، گفت: «رسانه‌ها دنبال تحلیل‌های عجیب و غریب نباشند، خصوصاً درباره عدم‌رای اعتماد مجلس به دکتر همتی، نباید در همین بردارند و در داخل دولت بگویند که وزیر قبل به‌وزیر بعدی نگاه بدی به‌هم کردند که این نهایت بی‌تقوایی است.» معاون اول رئیس‌جمهور ادامه داد: «از نمایندگان مجلس انتظار است که در مسیر وفاق پیش بروند و بدانند اولویت اول دشمنان، تفرقه‌انگیزی، ایجاد اختلاف و تلف کردن وقت و انرژی ما است و به نظرم یکی از راه‌های مهم برای آنکه در دام آنها نیفتیم، این است که بیشتر در مورد فضای مجازی دقت شود و بررسی شود که چگونه اختلاف‌فکرهای طبیعی در این فضا به گونه‌ای مطرح می‌شود که انگار آنها با هم دشمن هستند.»

پیام استعفای ظریف

زمان زیادی نگذشت که خبر شایعه کناره‌گیری محمد جواد ظریف قطعی شد و او در صفحه شخصی تویتر خود، این متن را منتشر کرد: «خداوند بزرگ را سپاسگزارم که در ده ماه گذشته این فرصت را به این خدمتگزار کوچک ارزانی داشت که در جهت تحقق اراده ملت و خدمت به مردم آنچه را در توان داشتم پیشکش کنم. گرچه در شش ماه گذشته با سخت‌ترین توهین‌ها، افتراها و تهدیدها نسبت به خود و خانواده‌ام روبه‌رو بودم، و حتی در درون دولت نیز تلخ‌ترین دوران خدمت چهل‌ساله را گذراندم، اما به امید خدمت ایستادگی کردم. اهل فرار از سختی‌ها و دشواری‌ها در مسیر خدمت به این مرز و بوم نبوده و نیستیم و در چهل و اندی سال گذشته، چه بسیار توهین‌ها و افتراها را برای نقش اندکی که در پیشبرد منافع ملی از پایان دادن به جنگ تحمیلی تا به سرانجام رساندن پرونده هسته‌ای داشته‌ام به‌جان خریده و برای خدشه‌دار نشدن منافع کشور در برابر سیل دروغ و تحریف دم‌فروسته‌ام.»

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌میهن

۱۲ اسفند ۱۴۰۳ در تاریخ ایران ماندگار شد. در این روز عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد توسط نمایندگان مجلس عزل شد و ساعاتی بعد نیز محمد جواد ظریف، معاون راهبردی رئیس‌جمهور استعفاداد و به قول خود، به دانشگاه برگشت. این دو تغییر اگر چه به یکدیگر ارتباط ندارند اما هم‌زمانی آن‌ها، جالب توجه است. همتی، برنامه اقتصادی دولت مسعود پزشکیان را پیش می‌برد و محمد جواد ظریف نیز از زمانی که مارتن انتخابت زودهنگام کلید خورد، نقشی محوری در کمپین پزشک‌های و سپس تشکیل دولت او ایفا کرد. ظریف با حکم پزشک‌های مامور شد با استفاده از ظرفیت‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، نقش مشاور ارشد او ایفا کند. مرکزی که براساس اعلام سایت رسمی آن اتاق فکر دولت و مسئول انجام مطالعات، بررسی‌ها و پژوهش‌های راهبردی و بین‌دستگاهی در دولت بوده و ارائه طرح‌ها و پیشنهادها مرتبط با راهبردهای ملی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاست خارجی، با رعایت سیاست‌های کلی نظام مسئولیت است؛ مسئولیتی که با توجه به مختصات و ویژگی‌های ظریف می‌توانست کمک شایانی به ریل‌گذاری دولت چهاردهم باشد. ظریف به گفته خود، با درخواست غلامحسین محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه برای کاهش فشارها بر دولت کناره‌گیری کرده است. آیا این وقایع می‌تواند ادامه پیدا کند تا در نهایت خطر ریزش دولت را به وجود بیاورد؟ زمان مشخص می‌کند.

نگاهی به وضعیت دولت

هر چند استعفای ظریف تا زمان تنظیم این گزارش از سوی مسعود پزشکیان پذیرفته نشد، اما با توجه به فشاری که بر او و دولت وارد می‌شود، می‌توانیم احتمال عدم پذیرش آن از سوی رئیس‌جمهور را اندک بدانیم. کنار رفتن ظریف دومین ضربه به دولت چهاردهم است و با توجه به علت آن، می‌تواند مقدمه‌ای بر فشارهای آتی باشد. نمایندگان تندرو مجلس که استیضاح همتی را در پارلمان می‌گیرند، به طور موازی فشار برای کنار گذاشتن ظریف را نیز پیش می‌برند. هر چند دلیل اصلی مخالفت تیم جلیلی در مجلس با حضور ظریف در دولت چهاردهم به سوابق و شخصیت او برمی‌گردد، اما قانون مشاغل حساس دستاویزی برای آنان است که اهداف خود را پیش ببرند. پس از کنار زدن همتی و به‌نوعی رئیس‌جمهور به میان آمده که وضعیتی مشابه ظریف دارند؛ یعنی فرزندان‌شان ساکن یا دارای پاسپورت کشورهای دیگر هستند. بند ۲ قانون نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس، انتصاب اشخاصی که خود، فرزند یا همسرشان دارای تابعیت مضاعف هستند را ممنوع اعلام می‌کند. با توجه به اینکه مشاغل حساس داخل و خارج از این قانون تعریف مشخصی ندارد، طیف وسیعی از نیروی انسانی کشور شامل آن می‌شود. دولت هم‌راه امسال لایحه‌ای به مجلس برد که این بند را اصلاح کند و این ممنوعیت فقط شامل افرادی باشد که خودشان تابعیت مضاعف دارند. هر چند با توجه به مسئله عدم وجود تعریف مشخص از مشاغل حساس، این لایحه نیز صرفاً بخشی از مشکل را حل می‌کند. در حال حاضر این لایحه که آن زمان با سه فوریتش مخالفت شد، در کمیسیون اجتماعی در حال بررسی بوده و دقیقاً مشخص نیست چه وضعیتی پیدا خواهد کرد.

امیر حسین ثابتی‌منفرد، نماینده نزدیک به جلیلی اخیراً در کانال تلگرامی خود نوشت: «پس از چند ماه پیگیری و تذکرات بی‌دردی نمایندگان خطاب به سران سه قوه، محمد جواد ظریف، معاون غیرقانونی رئیس‌جمهور مجبور شد از سمت خود استعفا دهد. البته هنوز چند مسئول دیگر نیز در دولت حضور دارند که آنها نیز با باید تابعیت دوم فرزندان‌شان را لغو کنند و یا از سمت خود برکنار شوند.» نام این مسئولان به‌طور رسمی اما حداقل نام محمدرضا عارف، معاون اول و محمدجعفر قائم‌بنیاد، معاون اجرایی رئیس‌جمهور شنیده می‌شود که با این مشکل مواجه هستند. نام برخی وزرای نیز مطرح است.

استفاده ابزاری از استیضاح

بخش دیگر خط ریزش دولت، مربوط به هدف گرفتن وزراست. استفاده از ابزار استیضاح نیز پس از موفقیت تندر وها در کنار گذاشتن عبدالناصر همتی از وزارت اقتصاد به صورت جدی‌تر در دستور کار قرار گرفته است. در حال حاضر

حداقل بخش قابل توجهی از آنان با رایزنی و صحنه‌آرایی تندر وها متقاعد به رای مثبت به استیضاح شده‌اند؛ کاری که باید توسط دولت‌مردان در اردوگاه مقابل انجام می‌شد و خبری از آن نبود.

اما درست در زمانی که همه نگاه‌ها به ساختمان بهارستان و ماجرای استیضاح همتی معطوف بود، در نیمه دوم بازی سخت یکشنبه، یک اتفاق مهم دیگر هم در شرف وقوع بود. این بار شاخص‌ترین چهره کمپین انتخاباتی پزشک‌های و یکی از ژنرال‌های سیاسی دولت، بعد از شش‌ماه حملات و همه‌های بی‌امان و تمام‌عیار جریان خالص‌ساز، بالاخره با توصیه رئیس قوه قضائیه در جلسه محرمانه و دوستانه از سمت معاونت‌راهبردی ریاست جمهوری استعفا داد تا یکی از مهره‌های کلیدی دولت وفاق ملی نیز از اردوگاه پاستور حذف شود. تندر وهای مجلس که پیش‌تر نشان داده بودند به توصیه مقامات عالی‌نظام مبنی بر اصلاح آن قانون خاص و مستمسک قانونی خود نیز وقتی نهاده‌اند و بی‌هیچ فروکاست و نرمش و سازشی ظریف را در نوک سیبل مخالف‌خوانی قرار داده‌اند، بالاخره ظریف را به وضعیتی رساندند که به محض دریافت توصیه رئیس قوه، با آغوش‌ساز با رفع تکلیف از خود، عطای ماندن را به لقایش بخشید و از معاونت‌راهبردی کناره‌گیری کرد. پیش‌تر هم در فواصل مختلف، نوشته‌ها بود که معاونت‌راهبردی برای ظریف با آن سوابق و مسئولیت‌های شاخص و نقش‌آفرینی در بزنگاه‌های حساس چهاردهم، امتیاز و جایگاه خاصی به حساب نمی‌آید و به‌نوعی حتی در راستای تقیل پرنسب سیاسی و دیپلماتیک او در سطح داخلی و جهانی نیز باشد؛ اما حضور او در دولت به‌رغم اعلام قبلی و میل باطنی او، یک نشانه و نماد در مسیر اعتلای سرمایه اجتماعی دولت و نشانه‌ای دال بر کامیابی و عدم کامیابی پروژه وفاق ملی بود و این نکته‌ای است که منتقدان دولت بیش از برخی از دولت‌مردان اهمیت آن را درک و فهم کرده بودند. نشان به آن نشانی که ظریف در بخشی از پست خود در شبکه اجتماعی ایکس (تویتر سابق) نوشت: «حتی در درون دولت نیز تلخ‌ترین دوران خدمت چهل‌ساله‌را گذراندم!» عبارتی که نشان می‌دهد او تا گفته‌های بسیاری از عملکرد برخی از دولت‌مردان در طول مدت سپری‌شده دارد و البته عطف به منافع ملی، حفظ سرمایه اجتماعی دولت و پرهیز از موفقیت و کامیابی منتقدان در تخریب و حمله به دولت، در مدت سپری‌شده، چیزی نگفته است و همه ضربات را خود متحمل شده است.

به هر تقدیر، هر چند در اولین آزمون و رقابت جدی و زورآزمایی مخالفان دوتأشبه با دولت چهاردهم، نتیجه به شکلی محسوس و ملموس به نفع آنان رقم خورد و ضربه مهلکی به دولت با حذف دو ژنرال سیاسی و اقتصادی خود وارد آمد؛ اما نباید امتیاز و اعتبار این توفیق را به تمامی به حساب سازنده‌های سوپرا انتقالی ریخت، بلکه بخش عمده‌ای از عدم توفیق دولت به ساختارهای فشل، ناکارآمدی و فقدان انضباط ساختاری و همسویی ارکان دولت با شعارهای اعلامی پزشک‌های بازمی‌گردد که باید برای آن فکری عاجل کرد. و الا که در رقابت‌های بعدی نیز نتیجه به همین شکل رقم خواهد خورد.

گزارش ۲

محکومیت دو وزیر در پرونده چای دیش

گروه خبر: چای دیش همان پرونده اختلاس ۳/۷ میلیارد دلاری که روی دست تمام اختلاس‌های پیشین زد، روی میز رسیدگی قرار گرفت. اما این فساد سنگین بدون کمک مقامات به نقطه موفقیت نمی‌رسید. قوه قضائیه بدون هیچ تعارفی از وجود ردیابی دو وزیر ابراهیم رئیسی (دولت ضد فساد) در این پرونده خبر داد و آنها را پای میز محاکمه کشاند. عصر روز گذشته سخنگوی قوه قضائیه از صدور حکم پرونده اتهامی مدیران شرکت‌های گروه چای دیش و محکومیت متهم ردیف اول در ۶ عنوان اتهامی خبر داده و گفت: «پرونده اتهامی مدیران شرکت‌های گروه چای دیش در شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی تهران ویژه رسیدگی به جرایم اخلاک‌گران در نظام اقتصادی کشور با برگزاری ۲۴ جلسه رسیدگی در نهایت در خصوص تعداد چهل و دو نفر از متهمان بعد از رسیدگی‌های دقیق و ملاحظه اسناد و مدارک و استماع دفاعیات متهمان و وکلای آنها تصمیم نهایی را اتخاذ کرد.» بر این اساس نوع و میزان محکومیت‌ها اینطور بیان شده است: «محکوم‌علیه ردیف اول، اکبر رحیمی درآباد الف: به اتهام قاچاق سازمان‌یافته از نوع کالای مجاز مشروط به تحمل ۷۵ ماه حبس تعزیری ب: به اتهام قاچاق سازمان‌یافته از نوع کالای ممنوعه به تحمل ۷۵ ماه حبس تعزیری ج: از باب مشارکت در اخلاک کلان: در نظام اقتصادی کشور به دلیل عدم ایفای تعهدات ارزی یا همان قاچاق ارز به میزان ۵۳۴/۱۶۰/۲۶۹/۱۶۰ یورو، به تحمل ۲۵ سال حبس تعزیری د: به اتهام اخلاک در نظام اقتصادی کشور از طریق فروش ارز بدون رعایت ضوابط و مقررات ارزی به تحمل ۲۵ سال حبس تعزیری و به اتهام پرداخت رشوه به تحمل ۴۵ ماه حبس تعزیری محکوم شده است.» اصغر جهانگیر تأکید کرد: «متهم مجموعاً به ۶۶ سال حبس تعزیری محکوم شده است که به موجب مقررات فقط محکومیت اشد، (۲۵ سال) قابلیت اجرا دارد. همچنین محکوم‌علیه اکبر رحیمی درآباد بابت عدم رفع تعهدات ارزی، به استرداد عین ارز به میزان دو میلیارد و دویست و شصت و نه میلیون و صد و شصت هزار و پانصد و سی و چهار یورو (۵۳۴/۱۶۰/۲۶۹/۱۶۰ یورو) محکوم شده است.»

طبق گزارش منتشر شده: «محکوم‌علیه اکبر رحیمی درآباد الف: بابت اتهام عدم رفع تعهدات ارزی به جزای نقدی به مبلغ ۱/۵۸۴/۶۶۹/۳۸۱/۳۸۱/۳۵۸ ریال ب: بابت اتهام قاچاق سازمان